

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. De gratia auxiliante Angelis in instanti creationis à Deo donata,
examen, & decisio.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

CERTAMEN IV.

De gratia auxiliante Angelis in instanti creationis à Deo donata, examen, & deciso.

1. Dico quarto: de gratia auxiliante, Angelis in creationis suae instanti absque ulla ipsorum libera dispositione (vt cum omnibus Doctoribus docuimus) à Deo collata: gratia auxilians angelis naturae & speciei superioris, quam inferioris naturae Angelis, data non est maior in ratione gratiae, & beneficii. Conclusio hac vti, & sequens supponit diuersitatem, & inaequalitatem physicam, & entitativam naturae, & speciei angelorum, cuiusvis ordinis, & gradus hierarchici ab Angelis reliquorum graduum & ordinum hierarchicorum, vt qui altioris, superiorisque gradus hierarchici sint naturae, & speciei physice, & entitativae perfectioris, vt d. 2. quaestione 4. & 5. statumus: eo vero supposito, & rursus ex omnibus gradibus, seu speciebus, & naturis Angelicis lapsos aliquos fuisse (vt eis locis obiter diximus, ac deinceps de peccato Angelorum disputantes, cum communi Patrum, & Theologorum ostendimus) certa, & legitima est praesentis conclusionis probatio: etenim gratia auxilium, efficax, & consentum logice concernens, ac secum deuoletens ubi primum absolute à Deo confertur, & existit: quia extrinsecus à futitione conditionata consensus, si ipsum donetur efficax in nostra, ac vera sententia constituitur, maius auxilium, & gratia est, in ratione gratiae, & beneficii quovis auxilio inefficaci quantumvis intento, & ex parte actus primi physici entitativae potentiori, ad intensius, perfectiusque operandum, & consentiendum: atqui auxilium hoc efficax ad consentiendum praeccepto Angelis omnibus imposito in instanti creationis multis superiorum, & superiorem etiam hierarchiae, & ordinis, futuris, si obediunt, ac proinde superioris, & supremae perfectionis speciei, & naturae Angelis datum à Deo non est: siquidem ex eis plures Dei praeccepto non consenserunt: datum autem est pluribus Angelis inferiorum, & infimae etiam hierarchiae, & gradus hierarchici, ac subinde imperfectioris, & infimae speciei, & naturae angelicae: siquidem ex bonis Angelis infimae hierarchiae, & gradus hierarchici Angeli custodes, singulis, & omnibus, ex vulgo, hominibus singuli custodes Angeli deputati à Deo sunt: ergo maius auxilium in ratione gratiae, & beneficii perfectioris naturae, & speciei Angeli praeter Angelis speciei, & naturae imperfectioris, datum in instanti creationis à Deo non fuit.

2. Maior est dogma Theologicum. Tum quia auxilium gratiae efficax, quantumvis tenuis, & remissae entitativae physicae sit, spectat ad praedestinationem, quae amicissima, gratiosissima, & beneficentissima, Dei erga rationales creaturas est: sufficiens vero tantum, ac non efficax auxilium, quantumvis intentum, & entitativae perfectius, maiusque, & potentius ex parte actus primi physici ad consentum, & operationem in bonum, ad providentiam Dei, non praedestinatum, sed communem, reprobis etiam, attinet, non adeo amicam, gratiosam, & beneficam erga rationales creaturas: tamen beneficia, gratiosa, & amica Dei erga illas providentia sit, eoque magis, quo intensius, perfectius, potentiusque physice, & entitativae auxilium ex parte actus primi physici ipsis affert. Secundo: quia cum auxilium gratiae bonum, ac beneficium rationali creaturae sit, in ordine ad gloriae, & beatitudinis finem, ad quem consequendum creata, à Deo illa & ordinata per eius providentiam est me-

dij bonitate bonum, & beneficium creaturae rationali erit; nempe, quatenus velle, condescensque ad illum finem mediare, & consentum meritaque, per quae consequendus est immediatè obtinenda: atqui velle, & conducentius medium est, auxilium efficax, quo de facto ea omnia obtinentur (qualicumque physice entitativae, & perfectionis minutiae sint) quam alia auxilia (quantavis entitativae perfectione, & intentione maiora) quibus tamen praestata merita, & finis de facto, non obtinebuntur: ergo auxilia efficacia qualicumque physice entitativae intentionis, & perfectionis sint, maiora in ratione gratiae, & beneficii sunt, quam non efficacia, & sufficientia, quantumvis intentione, & entitate physica perfecta. Quod autem in instanti creationis collatum à Deo Angelis aliquibus auxilium efficax, aliis vero, inefficax fuerit supra ostendimus, & omnes supponunt, qui in instanti mediis necessariis ad finem beatitudinis per merita (quae absque auxiliis gratiae haberi non poterant) consequendum, instructos, & consensientes à Deo creati oportere docuerunt: est autem aliis actibus, quam obedientiae praeccepto imposito, aliquid amplius gloriae ultra id, quod gratiae habituali, per obedientiam conservatae responderet, promereri in via Angeli potuerunt, etiam, ij, qui tandem, per inobedientiam lapsi in gratia, & veritate, non steterunt, idem de auxiliis ad eiusmodi opera consequendum probabilis videtur, vt etiam dicendis clarebit.

3. Dico quinto, & ultimo Angelis omnibus naturae, & speciei superioris, & entitativae perfectioris maior physice, & entitativae perfectioris, & interioris gratia auxilians, quam aliis naturae, & speciei imperfectioris collata à Deo, in eo instanti creationis suae fuit. Conclusioni huic consentient Doctores omnes, qui primae nostrae conclusioni certamina secundum numero 1. consenserunt: tamen non ita dilucide, & in terminis, vt aliunde, ipsi disputant: est autem et dictis pro ea conclusione prima quinquae huius ratio praecellens: etenim praestantioris Angelorum, ac perfectioris naturae decentiae (et si non ex actionis, naturalitatis iuris) titulo: supernaturalia reliqua dona à Deo sola, ac sine ulla dependentia à bono creati arbitrij via provenientia, atque eam in actu primo physico ad eius ordinatum, & condignam operationem vitae aeternae (ad quam vt finem creati Angeli sunt) consequentia decernitur maiora entitativae, vt physice perfectioris, ubi ostendimus, Angelis speciei, & gradus hierarchiae perfectioris, & superioris: atqui auxilia gratiae physica interiora, & entitativae perfectioris pertinent ad actum primum physicum, vt condigne ad vitam aeternam finem (ad quem creati Angeli sunt) à Deo solo independentes à bono via creati arbitrij proveniunt: ergo ea debentur Angelis speciei, & naturae perfectioris. Confirmatur: quia Angeli naturae perfectioris, altioris, maioriq; gloriae finem per meritum, quam alij inferioris naturae, quatenus per Deum est, consequendum fuerit creati: atqui id consensuale evenit, si quatenus per Deum statim maius intentionis perfectionibusq; physice auxiliis gratiae ad merita maiora condigna gloriae in actu primo physico ad bene operandum & merendum proveniantur: ergo ita à Deo praestitutum de facto fuit. Patet consequentia: quia in providentia, quavis, siue naturae, siue gratiae, id quod consensuale est praestitutum de facto à Deo affert debet: ubi cum extraordinaria providentia vsum aliunde non consistet, vt necunde hic constat. Maior probatur. Tum quia, amplior, maiorque gloria magis decet naturam Angelicam perfectiorem, ac proinde cum finis gloriae ad quem Angelos creavit praestituit, atque magnitudinis eius taxatio penes Deum solum fuerit, tamen eius excoitatio affectu ab eorum meritis pendere debet. Perfectioris naturae Angelicae amplioris gloriae finem praestitutum à Deo fuisse censendum iure optimo est. Vti eadem ratione cum maioribus gratiae donis eam condidit. Tum etiam: quia cum Deus ex Angelis naturae perfectioris superiores gradus hierarchicos constituit statueret, atq; hi gloriae praestantioris esse deberent, ad gloriae praestantioris finem Angelos praestantioris naturae condidit, probabilis longe est.

4. Minor

4. Minor probatur: quia connaturalis valde est Angelos cuiuscunque præstantioris naturæ maioribus intensioribusque physice, & entitativè gratiæ auxiliis prægentis intensus, perfectiusque operari cum pro sua libertate eis consentiant, ac bene vrantur, nec, ut absolute possunt, abutuntur, ac reluctentur, quam minoribus, & remissioribus. Dices: supposita præstantiore, & perfectiore physice naturæ, & voluntate Angelorum, opus non esse præstantiori, ac intensiori auxilio gratiæ, ut connaturalissime intensus, & perfectius operentur, quam angeli naturæ imperfectioris, supplemè nimirum voluntatis naturali præstantia, quod deficit intentionis gratiæ auxilio: ut boni genij, & voluntatis naturalis hominibus etiam vñu venit: quos quavis pia cogitatione, auxilio gratiæ, atque exhortatione connaturalissime intensus aliis, genij, & indolis naturalis alterius, in bonum moveri experimur: Confirmatur, ex dictis à nobis supra: scilicet, Angelos cuiusvis hierarchiæ adeo apte, ac dispositæ naturæ esse ad sui gradus hierarchicos actus ardentè concipiendos, ut, vel minuto gratiæ auxilio tactos, non secus, ac sulphureus pulvis scintilla quavis ignis, ardeat: sed postremum, de eis solum actibus hierarchicis, cuiusque gradus hierarchici, ut summum probat, non de aliis omnibus communibus Angelorum, & gloriæ meritorij, sed, nec de eis, nec de aliis hæc, nec præcedens obiectio quidquam contra minorem eiusque probationem præstat. Esi enim, qua velis facilitate, & connaturalitate boni genij, indolisque, naturæ intense respondere auxilio gratiæ demisso, ac minuto apta, nataque sit: aut auxilio intensiori, ac physice maiori, & potentiori, connaturalius, faciliusque, eandem naturam respondentem intensus, certum est, ubi ei pro sui arbitrij libertate respondet.

5. Denique utique rationi primæ respondebis, vel contra utramque obiecti, ex supra etiam à nobis dictis, ex maiori gratia in instanti creationis Angelis naturæ, & speciei perfectioris, independentè ab omni eorum, merito, & libera dispositione à Deo infusa, amplioris gloriæ ius ex tunc ipsis parari, si perseverent, quam Angelis, naturæ imperfectioris, quibus infusa tunc fuit, gratia habitualis minor, essi illi nec intensus, perfectiusque operentur: atqui auxilium gratiæ intensus physice maius, & intensus solum, ad intensus, perfectiusque operandum magis, merendum gloriæ, ad quam amplior, quam Angelis imperfectioris speciei, & naturæ creati à Deo sunt: ergo otiosè ac de superfluo maioribus auxiliis perfectior naturæ Angelica tunc in actu primo physico ad amplioris gloriæ finem per merita, quatenus per Deum fiat consequendum prævenitur: cum in maiori gratia habituali prima anterior, & independentè à meritis infusæ, postea eorum merita equalia, & fors aliquantulum remissiora, quam ab imperfectioris naturæ Angelis haberentur, satis perfectioris naturæ Angelis haberent, ut amplioris gloriæ consequerentur. Respondetur facile Angelos ad gloriæ per merita obtinendam, tanquam ad finem coadiutos à Deo fuisse: quia illam industriæ suæ ad auxilia gratiæ adiunctione, meritisque obtinere, ac, non purè otiosis, à Deo donanda erat: unde, essi gratia prima habitualis, ius semenque gloriæ ipsis fuerit, non tamen, nisi, ut coniuncta perseverantia, ex Dei auxilio, & ipsorum industria subortè ius, semenque de facto, & absolute obtinendæ gloriæ esse voluit Deus: insuper præcipuam gratiæ habitualis iurisque ad gloriæ ac gloriæ ipsius portionem non mere gratuitam, sed ex cuiusque meritis esse, & quæ multam, gratiæ portioni gratuito iuxta naturæ dignitatem, unicuique donatæ excederet: unde, quatenus ex Deo ipso est, maiora merita perfectioris naturæ Angelis per auxilia gratiæ maiora, & potentiora physice prævenire, congruum intentioni huic fuit.

6. Adde ex perfectioris naturæ Angelis superiores hierarchias, & gradus esse constituendos, & quamvis naturæ excellentia, & gratiæ primitus collatæ, eis factis esset, ut imperfectioris naturæ Angelis, meritorum tamen equalium, sine horum iuxta querela præferrentur: aut cum gradus hierarchici, non solum præcedentur in dignitate honoraria, sed ministerijs

Christoph. de Ortega de Deo uno, Tomus II.

etiam, & potestate iurisdictionali sit, qui in meritis ministerij non excelleret, minus congruè aliis præferrentur: ex fine ergo amplioris gloriæ, ad quam conditi, & ordinati Angeli perfectioris naturæ sunt, & ex gradibus hierarchicis, superioribus, quos occupaturi erant, qui in gratia starent, congruum, consentaneum, & connaturalissimum fuit, Deum maiora eorum merita, quatenus per ipsum solum stabat, maioribus physice, & entitativè auxiliis in actu primo physico ad operandum collatis prævenire. Porro conclusio utraque ex iis, quæ de primis Parentibus nostris in statu innoceptiæ Patres, & Scholastici communiter docent, nosque cum ipsis controversia sequente d. secunda doceamus, non levis confirmatur: eos siquidem ampliori gratia, non solum habituali, sed auxiliante, illustrationum, & scientiæ, non solum speculatiæ, sed præctiæ, atque ad perseverandum, ac merendum pro naturæ capacitate, & decencia, ornatos, & instructos, in instanti sue conditionis primo, à Deo fuisse concors Patrum, & Theologorum sententia est.

7. Quod autem ex conclusione nostra quarta contra hanc quintam obici poterat: scilicet, Angelis non paucis perfectioris naturæ de auxilio efficaci (quod maius longe in ratione gratiæ, & beneficii est, quantumvis physice intensus sufficientibus solum, & certo maiora merita angelorum, & gloriæ maiorem devolvens) prouisum à Deo non fuisse: ergo nec auxiliis physice maioribus, & intensioribus, ex fine amplioris gloriæ per maiora, merita obtinendæ, neque, ut meritis, pro gradus hierarchici sui excellentia, imperfectioris naturæ, & gradus angelis præcedant. Hoc inquam præuentum sapè à nobis est verbis illis (quatenus per Deum solum fiat) decencia titulo de auxiliis potentioribus, & maioribus prouidisse: auxilia vero efficacitæ, quæ talia per Deum solum non stant, sed à bono vñu creaturæ rationalis per quem, in statu conditionato, tandem efficacitæ constituuntur, pendet: essi autem, ex auxiliis gratiæ, ita constitutis, & scientia media cognitis conferre, ac non ex sufficientibus penes Deum solum sit: aut, nec decencia, naturæ titulo, nec ex fine gloriæ, nec ex eorum electione in gradus hierarchicos superiores futura, ea conferre, quæ conaturaliter, tenetur, sed solum magis, & ad maius meritum, & præmium in actu primo physico naturæ, & speciei perfectioris rationales creaturas constituere: in quo, per physicam solum, & entitativam auxilij intentionem, & perfectionem maiorem, non autem per efficaciam quæ ad actum primum physicum, nec spectat, nec spectare salua libertate rationalis creaturæ potest.

8. Ex his tandem constat, quam bona, & conaturaliori consequentia conclusionis certaminis huius cum doctrina communè Patrum, & Scholasticorum, asserentium gradus hierarchicos superiores, ex Angelis naturæ, meritis, & gloriæ etiam, excellentioribus, quam Angelis, inferioris hierarchici gradus esse constitutos: Esi enim superiores illi Angeli maioribus physice auxiliis in actu primo physico ad operandum, & merendum gloriæ amplioris instructi à Deo, ac subinde ad intensus, & perfectius operandum, & merendum potentiores in actu primo physice à Deo constituti, æque, atque inferiores, Angeli indifferentes, ac liberi absolute maneant, cum ad non operandum, & merendum, & consequendam gloriæ (ut patet, ex Angelis superiorum, & supremæ etiam hierarchiæ lapsis) tum etiam ad remissius operandum, & minorem gloriæ merendum, ut ex primo patet, si enim nullatenus operari, ac mereri, sub auxiliis illis potentioribus, & physice maioribus absolute potuerunt citius non adeo intense operari, minulque proinde, meriti absolute potuerunt, quam sub eis absolute, operari ac mereri poterant) tamen cum Angelis superioris, perfectiorisque naturæ, prædestinatis potentiora, maioraque entitativè, & physice auxilia, sicut equalis naturæ reliquis collata à Deo sint, atque ex ita potentibus physice auxiliis, efficacitæ, & quæ habitura effectum, cum maiorum meritorum, tum

p. 2 gloriæ

glorie amplioris (vñ ex potentioribus auxiliis con-
naturalis est, quam, ex minus potentibus, casu,
quo eis contentiatur) scientia media prænouerat,
Deus contulerit; fit planè Angelos, superioris perfec-
tionisque nature connaturalissimo, prouidentia,
& prædestinationis, supernaturalis modo, intensius
operasse, ampliusque glorie promeritos assequutos
que fuisse, quam inferioris nature Angelos reliquos,
ex quibus inferiores hierarchia componerentur, ac
demum superiores hierarchias Angelis nature, gra-
tia, & glorie donis; præstantioribus naturaliori
prouidentia, ac subinde de facto (vt Patres, & schola-
stici communiter docent) constare.

QVÆSTIO II.

*De donis actualibus, sue actibus su-
pernaturalibus in instanti crea-
tionis sue Angelis à Deo
donatis.*

E Gimus questione prima de donis habitualibus,
quæ à Deo in sue creationis instanti primo, si-
mul cum absoluta sui existentia Angeli receperunt,
& gratia auxiliante, quæ est sancta cogitatio sit, ta-
men ex parte actus primi ad eorum actus, & opera-
tiones se tenet: iam de actibus, & operationibus,
quæ ab illis habitualibus donis, & gratia auxiliis,
vel proximè, vel remotè proueniunt agendum recta
methodo est: ex eis autem, quidam actus intellectus
sunt, quidam actus voluntatis ab eis donis habitua-
libus prouenientes: & quoniam habitus intellectus à
Deo tunc infusi alij per accedens infusi sunt, scientiæ
abstractiue scilicet naturalis, ab ipsis adquiribilibus, de
obiectis quorum tunc species propriæ debita ipsi
non erant (vt Adamo in statu innocentia infusi fue-
re) & hi quidem, vel propriæ, & strictæ, atque
evidentis scientiæ, ex certis, & evidentibus, collecti
actus sunt, vel non, ex evidentibus, & certis de-
ducti, ac proinde nec scientiæ strictæ, & propriæ
actus: alij vero sunt actus supernaturales, intelle-
ctus, & fidei, de omnibus an pro primo creationis
instanti Angelis adfuerint, vñ & de supernaturali
beatitudine, siue perfecta patriæ, sue imperfecta
viæ) à Theologis disputatur: de actibus vero vo-
luntatis à Deo Angelis donatis disputant etiam Do-
ctores, in præfati, & in primis de amore Dei su-
per omnia, vel naturali, vel supernaturali, deinceps
de actibus erga obiecta reliqua honesta spei, & reli-
quarum virtutum moralium. De his igitur omnibus
suo ordine, & scorsim de singulis agendum, ac de-
finiendum, hic à nobis erit, & primo de actibus intel-
lectus, secundo de actibus voluntatis. Tertio de actu
beatitudinis, tam naturalis, quam supernaturalis, siue
imperfectæ, siue perfectæ, de qua an in actu intelle-
ctus, an in actu voluntatis consistat definire huius lo-
ci non est. De his, inquam, secundum physicam suam
entitatem liberi honesti ac meritorij esse possunt, de
eis enim ita sumptis, tota questione tertia, ex gene-
rali principio, ibi examinando, facile, quid sit cen-
sendum constabit.

CERTAMEN I.

*De actibus scientiæ, & cognitioni
abstractiue Angelorum in primo
instanti sue creationis.*

1. Gimus de abstractiua solum Angelorum in primo
instanti cognitione & scientia, de intuitiva omni-
pè, & visione obiecti, cuius in eo instanti species ha-
buerit (de quo non hic, sed tom. 1. nostræ philosophiæ
controu. vit. de naturalibus ac purè philosophicis Ange-
lorum disputamus) certum est eam, ex tunc singulari
fuisse, quin dubitandi, ambigendive ratio vñ posse
occurrere: scientiam vero, & cognitionem abstractiua
Angelorum diuidimus in per se naturalem, cuiusmodi
est scientia omnis nature sua per discursum ex vno ob-
iecto cognito ad aliud ab Angelo adquiribile: (quam la
proprie strictæque, & perfectæ scientiam, euidenter sci-
licet, & ex evidentibus deductam legitime, & in non ex
ita evidentibus, aut non ita legitime deductam subdi-
uidimus) & in scientiam, & cognitionem supernatura-
lem fidei, ob Dei reuelationem: hæc vero nostræ di-
uisionis, membrum, ad rem præsentem oportet subdivi-
dimus in actum fidei ob reuelationem, & testimonium
Dei obsecrum, siue non euidenter notum, creditum
Angelo (sicut vulgo hominibus, qui in via credimus
contingit) & in actum fidei ob testimonium & reuelationem
Dei certo, & euidenter Angelo creditum notum
non est enim de viroque modo habito fidei actu ca-
dem in se præsentem decidendi ratio. Ne tamen actus,
secundo modo assignatus dicatur impossibilis: suppono,
ex tom. 2. de ente supernaturali contra 1. (que est de
fide) actum fidei cum euidencia, & intuitione reuelationis
posse, non solum de potentia Dei absolute, sed cons-
piciendi, & in actum fidei ob testimonium & reuelationem
naturalissime consistere, vt satis, est summam ostendi
disputans de scientia humanitatis Christi: quare, ex in-
compossibilitate actus fidei, cum euidencia reuelationis,
neq; in Angelis, eiusmodi actus fidei repugnat.

2. Suppono secundo euidenciam reuelationis angelis
in primo instanti creationis, & medietatem, ex dictis, &
motibus signique locutionis, & reuelationis diuinæ, in
se euidenter notis, abique Dei visione clara, & absque
euidencia, adhuc abstractiua, locutionis Dei extrinsecus per
eius species abstractiua, vel proprias ex modo autem
concursum diuini temperatas, vt eius locutionis Dei lo-
cum abstractiua cognitionem euidenter improprietatem
& certam Angelis ingererent, si non posse, vt non inueniatur
centet Arriag. d. 20. lect. 2. sublect. 1. & 2. contra Scot. c. 1.
n. 17. & quidem, quoad certitudinem cognitionis de locu-
tione Dei indubitatum esse debet: cum hominibus certam
viatoribus, pluribus, quibus immediate, & per quos Ec-
clesia sue veritates, quas voluit Deus, reuelauit, certam
euidencia, adhuc abstractiua, locutionis Dei cognitionem
abstractiua reuelationis, & locutionis Dei cognitionem
abstractiua reuelationis, ex qua, ita sumit reuelationis cre-
adituisse negari nequeat: ex qua, ita sumit reuelationis Dei
diderunt, vt miracula statim in eorum reuelationis Dei
argumentum obtulerint, & illico patuit, quin ab aliis
fuerint instructi miraculæ, aut signa alia, quibus in
eam certitudinem reuelationis, & locutionis diuinæ ad
ipsos induci possent, præcessissent. Ac de sanctissimo
Patriarcha Ignatio, nouimus de suis priuatis reuelati-
onibus mysteriorum, & veritatum fidei à Deo immédia-
te Manet, vbi perfectionis tyrocinium posuit, habetis
adeo certum fuisse vt non extantibus communibus, pro Ec-
clesia tota certo ipsum ex omnia crediturum doctrinam
asseuerit. Nec dubium esse debet, quin Deus mysteria sua
Angelis ita immediata reuelatione, & euidencia ipsi, aut
certa abstractiua cognitione indita in instanti sue crea-
tionis reuelauerit. cum eo modo de aliquibus veritatis
homines viatores instruxerint, prædicationis viæ angelo-
rum breuitate institui illico eos de credendis oportunitate
vt deliberato in via, ac meritorie credere possent.

Denique